

Makyavelizmin değişik özellikleri üzerine yıllardan beri değişik belirlemeler yapılır. Genel kanı, Makyavelizmin kötü olduğudur.

Önce şunu sormak gerekir: Makyavelizm üzerine değişik görüşler ileri sürenlerin kaç tanesi onun temel yapıtı **Prens**'i okumuştur?

Muhtemelen çok azı.

Türkçeye yıllar önce çevrilen ve bir dönem SBF'de ders olarak okutulan Makyavel, politik bilimin kurucuları arasında yer alır. Makyavel hakkında değişik dillerde kaç kitap yazılmıştır, bilmiyorum ama sayı oldukça fazladır.

Makyavel, **Prens**'te devlet yönetme sanatını anlatır. Alanında ilk kitaptır. O zaman devlet olarak incelenen İtalya'daki prensliklerdir ya da kent devletleridir. İtalya ulusal birlikten uzakta çok sayıda kent devletine bölünmüştür ve bunların arası da iyi değildir. Prens kitabında Makyavel prene tebaasını nasıl yönetmesi gerektiğini anlatmaktadır. Kitabın yıllardan beri basımlarının yeniden ve yeniden yapılması, hakkında sürekli incelemeler yazılması, içerdiği görüşlerin geçerliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda Makyavelizm üst düzeyde taktik politikadır. Genellikle sanıldığı gibi üçkağıtçılık, yalancılık, politik dansözlük değildir.

Bunları yapan insan sayısı az değildir, özellikle Ortadoğu'da "politik dansöz" denebilecek devlet yöneticileri de az değildir ama bu örneklerin Makyavelizm olarak adlandırılması yanlıştır.

Duruma göre taktik ve ittifak değiştirmek, bir taktikten ötekine sıçramak Makyavelizm olarak adlandırılabilir.

20. yüzyılın önde gelen Makyavelistlerinden birisi Lenin'dir.

Lenin genellikle teorik bir insan olarak bilinir ama hayatını yakından incelerseniz aynı zamanda taktik bir deha olduğunu görürsünüz.

Makyavel'in en fazla eleştirilen sözü, "amaç meşru ise, amaca ulaşmak için her yol meşrudur" sözünü Lenin'in nasıl hayata geçirdiğine bakalım.

1917 Şubat devrimi olmuş, Lenin ve bir grup Bolşevik İsviçre'de bulunuyor. Rusya'daki Bolşevikler ne yapacaklarını bilmiyorlar ve Kerenski Hükümetini desteklemeyi düşünüyorlar. Öyle ya; savaş bitmemiş, toprak devrimi yapılmamış; önce bu burjuva demokratik görevlerin bitirilmesi gerek.

Lenin'in Rusya'ya gitmesi gerek, ama nasıl?

O yıllarda tek iletişim yolu mektup ve telgraf ama bunlarla dert anlatmak da çok zor. Yolcu uçağı da yok o yıllarda.

Rusya'ya gitmenin tek yolu trenle Rusya ile savaş halinde olan Almanya'yı boydan boya geçip İskandinav ülkelerine uzanmak, oradan kuzeye çıkıp sonra güneye dönerek Petograd'ın Finlandiya Garı'na inmek.

Lenin ve yanındaki Bolşevik grup trenle Petograd'a gitmek için Alman yetkililerden izin alır. Almanya Lenin ve beraberindekilere bir vagon verir. Trenle Frankfurt ve Berlin üzerinden Skandinav ülkelerine, oradan Rusya'ya ulaşırlar.

Almanya'nın bunu yapmaktaki amacı, Lenin'in barışı savunduğunu bildiklerinden Doğu cephesinde silahların susmasının sağlamasıdır. Almanya böylece bu cephedeki askerlerini Fransa'ya karşı Batı'ya aktarabilecektir.

Lenin de Rusya'ya gitmek istemektedir. Bir komünistin çıkarıyla önde gelen emperyalist ülkelerden birisinin çıkarı çıkarır; anlaşılır ve Almanya Lenin'in ülkeden geçmesine izin verir.

Sonrasını biliyoruz. Lenin Petograd'a iner inmez oradaki Bolşeviklerin bile anlamadığı bir çağrı yapar: bütün iktidar Sovyetlere ya da sosyalist devrim...

Rusya'ya gelip o konuşmayı yapmasaydı, daha sonra Bolşevikleri sürekli konuşarak ve olayların uygun gelişmesinden de yararlanarak ikna etmeseydi, Ekim devrimi olmazdı.

Amaç meşru ise amaca ulaşmak için her yol meşrudur anlayışını, Lenin emperyalist Almanya yönetimiyle anlaşarak hayata geçirmiştir. Burada yüksek cesaretin yanı sıra taktik deha da vardır. Lenin Rusya'ya inmiş ve Almanya ile anlaşma bitmiştir.

Bu anlayışı politikada kaptı-kaçtı denilebilecek basit konular için de uygulayabilirsiniz ama burada kişinin ve örgütün kendi çapsızlığını Makyavel'e yüklemesi söz konusudur.

Şartlar değişir, ittifaklar değişir: Lenin sol Sosyalist Devrimcilerin toprak programını kabul ederek –Bolşeviklerin tarım programına uymuyordu ama olsun- ülkenin en büyük örgütü Sosyalist Devrimcilerin bölünmesini kesinleştirir.

Tam bir Makyavelizm örneği, öyle değil mi? Amaca ulaşmak için kendi tarım programınızı geriye itiyorsunuz.

Devrim sonrasında başka örnekler de sayılabilir.

Mesela uluslar sorunu...

Bolşevikler yıllarca ulusların kendi kaderini tayin hakkını savundular. Buna bağımsız devlet kurmak da dahildir. Ama devrimden sonra durum değişir. İngiltere ve Fransa'nın da karşı devrimcileri desteklediği iç savaş başlar ve uluslar politikası değişir. Neden, çünkü burjuvazi de ulusa dahildir ve düşmanla işbirliğine hazırdır. Ulusların kaderini tayin hakkının yerini emekçilerin kaderini tayin hakkı alır. İşçi ve emekçilerin ortak çıkarı birleşik güçte olduğu için de küçük bağımsız devletler kurmaya çalışmak karşı devrimcilik, büyük birimlerin kurulması ise proletaryanın çıkarına olur.

Şartlar değişiyor, ulusal politika değişiyor, ittifaklar da değişiyor.

Prens kitabında da bunlar -zamanına göre- örneklerle anlatılır.

Tekrarlarsak, Makyavelizm üst düzeyde taktik politikadır.

Makyavelizmi düşük kalite insanların ve yönetimlerin düzeyine indirmemek gerekir.

Yalancılık, bugün şu yarın başka konuda içi boş ajitasyon yapmak, müttefiklerini satmayı alışkanlık haline getirmek Makyavelizm değildir.

Her ittifak belirli koşullarda yapılır; koşullar değişti mi ittifak ya yenilenir ya da bozular.

Her anlaşma yapıldığı koşullarda geçerlidir. Güçler dengesi değişirse anlaşma da değişmek zorundadır.

Taktik politikadan anlayan insanlar ve örgüt yönetimleri bunları görürler ve tutumlarını ona göre ayarlarlar. Politikada kimse ötekine "namus sözü" vermez, verilen her söz verildiği koşullarda geçerlidir.

Politika madrabazları koşullar değişmeden küçük çıkarlar uğruna her şeyi bozabilir ve satabilirler. Karşılarındaki politik olarak tecrbeliyse onların canına okur.

Birisi gerçek Makyalevizmi uygularken oteki bunu –deyim yerindeyse- ayağa düşürür, hileli kurnazlığı Makyavelizm sanır.

Makyavel hakkında ezbere konuşmak yerine oince **Prens**'i, ardından Makyavel'e büyük değer veren Gramsci'yi okuyun. Gramsci'nin "modern Prens" belirlemesi ne anlama gelir, düşünün derim.